

Prof. dr Božidar BANOVIĆ*
Redovni profesor
Fakultet bezbednosti
Univerzitet u Beogradu

Pregledni rad
Primljeno: 21. mart 2022.
Prihvaćeno: 9. maj 2022.
UDK: 351.74(497.11)
<https://doi.org/10.47152/rkkp.60.2.10>

Dr Đurica AMANOVIĆ
Kriminalističko-policijski univerzitet, Beograd

POLICIJSKE NAUKE U REPUBLICI SRBIJI – STANJE I CILJEVI

Osnovni cilj ovog rada je da, na osnovu analize dosadašnjih istraživanja i rezultata na planu uspostavljanja i razvoja policijskih nauka kao i istraživačke i edukativne policijske prakse autora, se sagledaju osnovne odrednice policijskih nauka i istraži mogućnost njihovog ravnopravnog tretmana sa ostalim naukama. Osim toga, ovaj rad trebalo bi da doprinese integraciji, do sada razvijeng znanja kod nas, u korpus policijskih nauka i njihovu efikasniju primenu u edukaciji policije i svakodnevnim policijskim poslovima. Kao neophodan preduslov nameće se uspostavljanje policijskih nauka, kao posebne naučne oblasti u postojećoj klasifikaciji naučnih oblasti.

Ključne reči: Policija, nauka, edukacija, klasifikacija nauka

* E-mail: banovicb@fb.bg.ac.rs

1. Uvod

Činjenica da živimo u vremenu neviđene ekspanzije nauke - u informatičkoj eri, što se odražava i na oblast bezbednosti, odnosno područje rada policije. Razvoj nauke, tehnike i tehnologije otvara nove, ranije nezamislive, mogućnosti za ugrožavanje bezbednosti. Naučna dostignuća i nove tehnologije koriste se za sve sofisticiranije načine izvršenja krivičnih dela, a stvaraju se i ranije nepoznati oblici kriminala kakav je recimo kompjuterski kriminal. Naučna saznanja koriste terorističke grupe, verske sekte i grupe koje se bave organizovanim kriminalom. S druge strane, naučna dostignuća se višestruko primenjuju i u oblasti vezanoj za uspostavljanje bezbednosti, što znači i u organizaciji i funkcionisanju policijskog rada. U postavljanju organizacione strukture policijskih organizacija konsultuju se nauka o upravi, nauka o organizaciji rada (menadžment), ali i sociologija i psihologija i druge discipline. Analitičke i druge službe zadužene za strateški razvoj policije, po metodologiji i načinu rada, veoma su bliske naučnim institutima. U operativnom radu koriste se nove tehnologije i razvijaju posebne metode otkrivanja i suprotstavljanja ugrožavajućim pojavama, usled čega su rasvetljavanje krivičnih dela, održavanje javnog reda, kontrola i regulisanje saobraćaja, postupanje u različitim vrstama vanrednih situacija i ostali policijski poslovi danas nezamislivi bez angažovanja stručnjaka najrazličitijih profila.

U Evropi i svetu egzistiraju policijske nauke i one se nalaze u nomenklaturi sa ostalim naukama. Na više od 500 policijskih fakulteti i univerziteti (*Police Science Colleges and Universities*) realizuju se policijske studije (*Bachelor of Science*) kao i na jednom Univerzitetu primenjenih policijskih nauka u Nemačkoj (*University of Applied Sciences for Police and Public Administration in North Rhine-Westphalia*). Grade ih veći broj disciplina, imaju definisane zadatke, predmet izučavanja, metodologiju izučavanja i strukturu (Bruno, 1989: 2-6; Bailey, William, 1995; Dianiška, Šimovček, 1996: 93-97; Pagon, 1996; Milošević, Mudrić, 2000, 2001; Umek, 2001: 55-65; Porada et al., 2006:26; CEPOL 2007: 23; Weisburd, Neyroud, 2011; Buturac, Solomun, 2013:141-142; Banović, Amanović, 2019:31-44; Nägel, Vera, 2020). Kod nas policijske nauke skromno egzistiraju u naučnim i obrazovnim policijskim institucijama, a uopšte ih nema u nomenklaturi nauka u Srbiji (Milosavljević, 1994, 1997; Milošević, Mudrić, 2000, 2001; Milošević i dr. 2005; Milošević, 2005; Kekić, Nikač, 2011; Banović, Amanović, 2017; Amanović, Žarković, Bjelovuk, Mićović, 2017; Banović, Amanović, 2019). Strateški cilj Kriminalističko-policijskog univerziteta trebao bi da bude, poštujući dosadašnje svetske rezultata na planu uspostavljanja policijskih nauka, kao i našu istraživačku i edukativnu policijsku praksu, da se uspostave osnovne odrednice policijskih nauka i obezbedi njihov ravnopravan tretman sa ostalim naukama.

Zatim, da se omogući integracija, do sada razvijenih policijskih znanja kod nas i u svetu, u korpus policijskih nauka i njihova primena u edukaciji policije i svakodnevnim policijskim poslovima (Milošević, 2005; Milošević i dr. 2006; Banović, Amanović, 2017:131; Amanović et al., 2017:14; Banović, Amanović, 2019: 36).

U Evropi su reforme obrazovnog sistema zasnovane na odrednicama Bolonjske deklaracije, odnosno Konvencije o evropskim institucijama visokog obrazovanja iz Salamanke (Salamanca, 2001) s ciljem harmonizacije prostora evropskog visokog obrazovanja, a obzirom da naša zemlja pokušava da se uključi u evropske integracije i da je potpisnik tih deklaracija, normalno je da se po zahtevima tih deklaracija uredi naše civilno i policijsko školstvo. Bitne odrednice evropskih reformi su harmonizacija to jest stvaranje uporedivog modela organizacijske i programske strukture visokog školstva i reforme s ciljem školovanja za tržište rada (*European Credit Transfer System Users Guide, 1995; Joint Declaration on Harmonisation of the Architecture of the European Higher Education System (Sorbonne Declaration), 1998; Magna Charta Universitatum, 1988; Marković, Lazetić, 2002; The European Higher Education Area (Bologna Declaration), 1999; Towards a European Research Area, Commission of the European Communities, 2000; World Declaration on Higher Education, UNESCO, 1998; World Declaration on Science, in Budapest, Hungary, 1999, UNESCO and ICSU*).

Svetsko i evropsko policijsko školstvo koristi iste dokumente i standarde kao i „civilno“, s tim što je policijsko školstvo, delom regulisano i posebnim propisima, u skladu sa specifičnostima policijske profesije, odnosno policijske edukacije. Ulazak u novi milenijum i 21. vek donosi nov način života u kome su intenzivne društvene i tehnološke promene u svim domenima pa i obrazovnom, gde se permanentno nameće potreba prilagođavanja policijskog obrazovanja u svetu i Evropi, a posebno u svetlu promene uloge policije u društvu. Policija ima servisnu orijentaciju, interaktivnu saradnju sa zajednicom, kao i sa drugim subjektima bezbednosti. U takvom ambijentu, sve je potrebija socijalna kompetentnost policajaca i nivo ekspertskeg znanja kako bi mogli uspešno da obavljaju i najkomplikovanije poslove u izmenjenim društvenim prilikama (Milosavljević, 1994, 1997; Milošević, Mudrić, 2000, 2001; Palidda, 2000; Hanak, Hofinger, 2005; Weisburd, Braga, 2006; Braga, Edward, 2014; Jang, Lim, 2013; Greene, 2012, 2014; Vera, 2015, Kešetović, Banović, Radović, 2017). Uvažavajući socijalne, društvene i tehnološke promene, policije u svetu su reorganizovale i reorganizuju svoje službe i prilagodile policijske obrazovne sisteme. Opredeljenje je da se obrazovanje organizuje u skladu sa potrebama odgovarajućeg radnog profila, po smerovima – višemodulski, koristeći korpus policijskih nauka i drugih odgovarajućih nauka. Višemodulski pristup podrazumeva da se u okviru odgovarajućeg smera izvrši dodatna specijalizacija za određen broj studenata, korišćenjem grupa

izbornih predmeta, koji obrađuju još uže odgovarajuće probleme iz pojedinih naučnih oblasti i policijskih poslova (Milošević, 2005; Milošević i dr. 2006; Strategija razvoja sistema obuke i obrazovanja za potrebe policije, 2005).

Iako policijske nauke u izvesnom smislu postoje još od početka prošlog veka (Reiss, 1920) njihova faza emancipacije u Srbiji započela je ranih 1970-ih i nastavila se 1980/90-ih, kroz upotrebu zajedničkih teorijskih okvira i porasta istraživačkih aktivnosti u generisanju novog znanja i teorija i proizvodnju naučnih saznanja o policiji. Početkom devedesetih godina započeta je kvantitativno značajna i kvalitativno relevantna institucionalna i interdisciplinarna analiza policije (Milosavljević, 1994, 1997; Kekić, Nikač, 2011; Gaćinović, 2015; Banović, Amanović, 2019). Rezultat je stvorena velika količina literature o policiji kao i mnoštvo teorijskih i empirijskih studija, sopstvenih naučnih časopisa, naučnih konferencija i sve to, neosporno, eksplicitno legitimise policijske nauke kao naučnu disciplinu (Banović, Amanović, 2017).

2. Policijske nauke - stanje i ciljevi

Jedan posebno koristan pristup koji je najprimenljiviji u budućem razvoju policijskih nauka je objašnjen u Projektu *Položaj i razvoj policijskog školstva Srbije*, (2006). U pomenutom dokumentu dat je zadatak, predme izučavanja i struktura policijskih nauka (naučno polje, oblast izučavanja), kao i skica ponuđenih disciplina (Amanović et al., 2017; Banović i Amanović, 2017).

Zadatak policijskih nauka je da proizvedu znanja koja će policiji omogućiti svestrani razvoj, kroz smisljeno upravljanje policijskim institucijama i kadrovima kao i trenutnim, kratkoročnim i dugoročnim efektima njihovog rada u domenu sprečavanja i borbe protiv svih vidova kriminala, održavanja, zaštite i jačanja bezbednosti građana (Milošević i dr. 2005; Banović, Amanović, 2017).

Predmet izučavanja policijskih nauka su policijske institucije (sistemi), kriminal, policijski poslovi, policijski kadrovi, efekti policijskog rada i metodologija istraživanja policijskih fenomena. Prilikom izučavanja nabrojanih fenomena policijske nauke koriste saznanja niza drugih nauka, koja se mogu aplicirati u policijske nauke, kao što to rade i druge nauke sa saznanjima koja razvijaju policijske nauke. Najšira odrednica izučavanja fenomena vezanih za policiju je naučno polje. Nesumnjivo je da policijske nauke prioritarno pripadaju polju društveno-humanističkih nauka. Naučno polje grade određene oblasti, a oblasti više policijskih nauka i naučnih disciplina koje izučavaju navedene fenomene, korišćenjem multidisciplinarnog pristupa (Milošević, Mudrić, 2001; Milosevic i dr. 2005; Milošević i dr. 2006; Porada, Emeker, Holcr, Holomek, 2006; Buturac, Solomun, 2013;

Banović, Amanović, 2017; Amanović et al., 2017; Cvetković, 2018). Najšire predmet izučavanja evaluacije efekata policijskog rada odnosi se na: izučavanje standarda, metoda i modela evaluacije kvaliteta policijskog rada (primena taktika, metoda i sredstava u operacijama, kontrola planiranja i realizacije operacija, kontrola efekata operacija i procena i kontrola stanja svih vidova bezbednosti), usklađenost efekata rada i ciljeva koje postavlja policija i samo društvo pred nju (efekti obaveštajnog i kontraobaveštajnog rada i drugih vidova zaštite, efekti primene ovlašćenja i sredstava prinude, policija i okruženje, policija i javnost, policijska etika, poštovanje ljudskih prava i sloboda), kao i metodologija koja se primenjuje za tu vrstu istraživanja. Prema oblasti i načinu izučavanja policijske nauke se dele na systemske (bazične), specijalne i primenjene (Milošević, Mudrić, 2001; Amanović et al., 2017; Banović, Amanović, 2019).

Konstituisanjem policijskih nauka kod nas i njihovom implementacijom u sistem policijskog obrazovanja, kao matičnih nauka, jasno bi se diferenciralo koja nauka proučava koje policijske fenomene i koje su nauke u osnovi pojedinog profila.

3. Pravci i brzina razvoja policijskih nauka

Trend razvoja policijskih nauka u Srbiji, unazad gotovo trideset godina, prati dinamiku i pravce prisutne u drugim državama savremenog sveta (Slejter, 2001; Monk, 2001; Takar, 2002; Downes, 2004; Hanak, Hofinger, 2005). Sam razvoj je dugoročan, manje ili više dinamičan i nezaustavljiv proces, podložan uticajima i uslovljen aktivnostima akademske zajednice, policijske organizacije i društvene zajednice (Banović, Amanović, 2019:32).

U periodu od 2001. do 2004. godine realizovano je dosta stručnih rasprava i pripremljeno nekoliko različitih dokumenata koji su značajni za definisanje pravaca reforme policijskog obrazovanja i obuke. Posebno su značajni: Izveštaj o radu policije u SRJ (Monk, 2001), Izveštaj o proceni stanja ljudskih prava, etike i standarda policijskog funkcionisanja u SRJ, Srbiji i Crnoj Gori (Slejter, 2001), Dokument vizije za reformu - kadrovska pitanja i obrazovanje (Kešetović i dr., 2003), Police reform report (Dawnes, 2004), Okruli sto o reformi policijskog školstva (2004) i okrugli sto: Novi model školovanja osnovnog policijskog kadra u Sremskoj Kamenici (2005), i konačno donošenje Strategije razvoja sistema obuke i obrazovanja za potrebe policije (2005) dajući ostvariva i održiva rešenja koja su zasnovana na novom konceptu edukacije, paralelnom toku reforme i modernizacije, a ogledaju se kroz pozitivne promene u obrazovnoj efikasnosti, aktuelnosti, otvorenosti i stalnom razvoju institucionalnog (strukturnog) i ličnog

(slušaoci, studenti i nastavnici) integriteta i kapaciteta, uz upotrebu validnih standarda i stalne evaluacije edukacionih efekata i ponuđenih rešenja.

Definisana je vizija i generalni cilj rada na reformi policijskog školstva Srbije koji se svodi na stvaranje temelja i standarda koji obezbeđuje kontinuirani razvoj policijskog školstva Srbije i njegovu harmonizaciju sa školstvom Srbije i evropskim policijskim i civilnim školstvom, korišćenjem naučnih metoda primerenih za rešavanje datog problema. Svrha promena je definisana kao ostvarivanje održivog, delotvornog i podsticajnog obrazovnog sistema policijskog školstva po uzoru na razvijene zemlje Evropske unije u kome egzistira osnovno, visoko dodiplomsko strukovno i akademsko, poslediplomsko i celoživotno obrazovanje profesionalne policije. Dalje, svrha promena je definisana kroz omogućavanje integracije policijskog školstva Srbije u budući policijski obrazovni sistem Evropske unije i visokoškolski prostor Srbije i stvaranja novog vrednosnog sistema policajaca.

Osnivanjem Kriminalističko-policijske akademije, kao pravnog naslednika Više škole unutrašnjih poslova i Policijske akademije, Kriminalističko-policijske akademije, a sada Kriminalističko-policijskog univerziteta kao visokoškolske ustanove (*Strategija razvoja policijskog školstva, 2004; Strategija razvoja sistema obuke i obrazovanja za potrebe policije, 2005; Zakon o Policiji, 2005; Zakon o Visokom školstvu, 2005*) za izučavanje policijskih nauka, odnosno za policijske studije u Srbiji (Downes, 2004; Kešetović, 2005; Monk, 2001) utemeljeno je na razlozima saznajne, socijalne, obrazovne i profesionalne prirode (Bruno, 1989; Dianiška, Šimovček, 1996; Milosavljević, 1997; Milošević, Mudrić, 2001; Pagon, 1996, 2000; Feltes, 2001; Umek, 2001; Šušnjić, 1999). U tom kontekstu Kriminalističko-policijski univerzitet je matičan da ostvaruje studijske programe iz policijskih nauka (kriminalističkih, policijsko poslovnih, policijsko upravljačkih, policijsko bezbednosnih i specijalnih policijskih nauka), radi izučavanja policijskih poslova, policijskih institucija, policijskih kadrova, kriminala, tehnologije i metoda policijskog rada, policijskog menadžmenta, efekata policijskog rada, poslova nacionalne bezbednosti i radi sticanja visokog policijskog obrazovanja (*ISCED – UNESCO* klasifikaciono polje 86; *Odluka o jedinstvenom kodeksu šifara za unošenje i šifriranje podataka u evidencijama u oblasti rada* (»Sl. glasnik RS«, br. 56/18) klasifikaciono polje 72).

Pravace i brzinu razvoja policijskih nauka nameću promene koje se dešavaju na društvenom i tehnološkom planu. Intezitet tih promena je takav da od policije traži stalna prilagođavanja u smislu inoviranja ili promene tehnologije rada (Milošević, Mudrić, 2000, 2001; Banović, Amanović, 2019). Tamo gde je već razvijena odgovarajuća istraživačka metodologija i solidno znanje, treba nastaviti na njegovom produbljivanju baveći se: strateškim pitanjima razvoja policije; organizacionim pitanjima policije; novim tehnologijama policijskog rada; fundamentalnim istraživanjem svih vidova kriminala; istraživanjima iz domena

forenzičnih nauka koja bi bila u tesnoj saradnji sa kriminalističkom policijom pri vođenju istraga; razvojem novih metoda vezanih za rad svih vidova uniformisane policije (bazična policija, saobraćajna policija, pogranična policija, interventna policija, žandarmerija); razvojem edukativnih i trenažnih metoda; valorizacijom primene metoda u različitim domenima rada policije; razvojem modela za preventivni rad policije; menadžmentom u policiji (kadrovi, resursi, operacije, krizne situacije upravljački softver, itd.); socijalnom i antropološkom kompetentnošću policajaca.

U budućnosti treba intenzivirati rad na proučavanju policijskog menadžmenta u svim domenima kao i proučavanju i konstituisanju novih tehnologija i metoda rada policije. Policijska nauka treba da koristi taj trend i da uvođenjem u svakodnevne poslove policije ekspertski pristup, sa akcentom na menadžment znanja, svakodnevno bude uključen veliki broj pojedinaca u stvaranju novog policijskog znanja.

4. Značaj konstituisanja policijskih nauka

Integracioni procesi u Evropi i svetu uključuju i sve intenzivnije istraživanje policijskih fenomena za koja se izdvajaju značajna sredstva. Intenzivan je rad na proučavanju policijskog menadžmenta u svim domenima kao i proučavanju i konstituisanju novih tehnologija i metoda rada policije (Palidda, 2000; Hanak, Hofinger, 2005; Braga, Davis, 2014; Greene, 2014; Vera, 2015; Banović, Amanović, 2017).

I pored toga što u svetu postoji trend edukacije zasnovan na policijskim naukama, pri čemu je naučni metod vodeći metod u edukaciji, kod nas je opšteprisutan trend parcijalizacije znanja u sistemu edukacije (Milošević, Mudrić, 2000, 2001; Milošević i dr. 2005; Milošević i dr. 2006; Banović, Amanović, 2017; Amanović et al., 2017; Banović, Amanović, 2019). Izlaz iz ove situacije je prihvatanje postojanja policijskih nauka, njihovog domena (oblasti) i pravaca izučavanja, i na njima školovanja policijskog kadra raznog profila. U tom slučaju bi se tačno znalo koja nauka proučava koje policijske fenomene, koje su nauke u osnovi pojedinog profila, i na osnovu toga bi se proizvedena znanja mogla integrisati u jedinstven sistem i tako integrisana prenositi studentima tokom školovanja (Milošević i dr. 2005; Banović, Amanović, 2017). Tim bi se postigli sledeći ciljevi:

- Izvršila bi se integracija naučnih teorija, do kojih dolaze pojedine policijske nauke svojim istraživačkim radom, čime bi se omogućilo svestrano, višedimenziono, objašnjenje fenomena od interesa za rad i edukaciju policije.
- Razvile bi se nove metode analiza i vlastita metodologija istraživanja. Njenom primenom u izučavanju fenomena od interesa za policiju, otkrivale bi se nove zakonitosti, definisale teorije i naučni modeli i stalno unapređivala policijska praksa.

- Sve analize bi bile konzistentnije i konstituisanje nastavnih planova i programa bilo bi bolje. Znao bi se broj predmeta (disciplina) koji su vezani za određenu oblast, njihov redosled izučavanja, njihova dubina i širina izučavanja a preko toga odredili bi se oblici rada na pojedinim predmetima i potreban fond časova za njihovu realizaciju.
- Korektno definisanje naučnih oblasti, i definisanje problema, predmeta, ciljeva i metoda izučavanja pojedinih nastavnih predmeta vezanih za odgovarajući profil, omogućići će da se lakše definiše matičnost i struktura pojedinih Departmana Univerziteta kao i opravdanost njegovog postojanja.
- Definisanjem policijskih nauka kao posebne naučne oblasti, jasnije bi se diferencirale oblasti istraživanja koje su značajne za policiju i policijsku edukaciju i utvrdili pravci njihovog daljeg izučavanja, čime bi se utvrdile smernice za budući naučno-istraživački rad. Organizacija specijalističkih, master i doktorskih studije imaće uporišta u policijskim naukama. Poseban značaj definisanja naučnih oblasti ogledaće se kroz otvaranje mogućnosti ravnopravnog konkurisanja KPU i istraživača za sredstva koja odvaja Ministarstvo za nauku, tehnologiju i razvoj za istraživačke projekte iz naučne oblasti (policijske nauke) koja će isključivo biti izučavana na Univerzitetu.
- Uvođenjem naučnog metoda kao osnovnog metoda edukacije uspostavili bi se osnovi za formiranje savremenog radnog profila policajca, koji je sposoban da analitički misli u kategorijama posla uz obilato korišćenje savremene hardversko softverske opreme.
- Školovao bi se policajac koji poznaje savremene metode rada i koji bi bio sposoban da se uklopi u novu tehnologiju rada policije.
- I na kraju povećao bi se kvalitet edukacije a time i radna efikasnost policije svih profila i nivoa.

Polazeći od činjenice da i u nauci želimo integracije u Evropski naučni i obrazovni prostor, oblasti i teme njihovog istraživanja koje smo naveli trebalo bi da predstavljaju izazov i smernice za razvoj naše nauke i planiranje istraživačkog rada u budućnosti u cilju stvaranja formalnih, sadržajnih i socijalnih zahteva koje mora da ispuni nova naučna disciplina.

5. Zaključak

Kada je u pitanju novoprodukcija policijsko znanje kod nas u poslednjih trideset godina, onda se može konstatovati da je njegova količina još uvek relativno mala. Shodno tome, stvorena količina novog znanja o policiji kao i mnoštvo

teorijskih i empirijskih studija ima skroman učinak i primenu u edukaciji policijskih kadrova i obavljanju svakodnevnih policijskih poslova. Jedan od razloga takvog stanja je odsustvo jasno definisane strategije razvoja policijskih nauka. Zbog toga imamo mali broj finansiranih projekata i neadekvatno školovanje naučnog kadra. Drugi razlog je što u našoj policiji postoji mali broj naučnih kadrova sa odgovarajućim referencama, koji su u stanju da definišu strategiju razvoja policijskog znanja i nose istraživačke projekte. Treći razlog je što o tim pitanjima odlučuju nekompetentni policijski činovnici, a ne onaj deo kompetentnog naučnog kadra. Četvrti razlog je što kod policijskih činovnika i policijskog menadžmenta, kao i nekih nastavnika KPU, prevladava mišljenje da se obrazovanje kadrova uspešno može sprovesti na iskustvu “istaknutih stručnjaka iz prakse”, korišćenjem davno prevaziđenog edukativnog majstorskog pristupa u edukaciji, kao i angažovanjem „priučениh“ edukatora i trenera.

Da bi se prevazišlo postojeće stanje trebalo bi ukinuti dosadašnju praksu odlučivanja nekompetentnih pojedinaca. Poslove konstituisanja policijskih nauka kod nas, definisanje strategije njihovog razvoja, koja bi obuhvatala razvoj pojedinih oblasti, teme koje treba istraživati, edukaciju i usavršavanje naučnog kadra, kao i primenu novostvorenog znanja u redovnom poslu policije i sistemu njihove edukacije i usavršavanja na svim nivoima, treba da rade jedino kompetentni naučni radnici. Da bi to postigli potrebno je da Kriminalističko policijski univerzitet bude „integrisan“ u MUP, kako je to i definisano u Strategiji razvoja policijskog školstva iz 2005. godine, čime bi Univerzitet bio glavni pokretač i kreator u definisanju strategije razvoja policijskih nauka, a istovremeno da nastavnici i saradnici Univerziteta participiraju u stvaranju strateških dokumenata MUP-a i policije vezanih za organizacioni razvoj i upravljanje u policiji, razvoj policijskog školstva, razvoj tehnologije rada, evaluaciju razvojnih efekata, edukaciju i doedukaciju policijskog kadra.

Literatura

- Amanovic, Đ., Žarković, M., Bjelovuk, I. & Mićović D. (2017) Structuring of Police Sciences in the Republic of Serbia. *International Yearbook Faculty of Security*, 37(1).
- Bailey, G. William. (1995) *The Encyclopedia of Police Science, Second Edition*. New York-London: Garland Publishing Inc.
- Бановић, Б. & Амановић, Ђ. (2017) Конституисање полицијских наука у Србији као императиве времена. *Култура полица XIV* (33), str. 127-138.
- Бановић, Б. & Амановић, Ђ. (2019) Прилог дефинисању структуре полицијских наука у Србији. *Култура полица XVI*(38), str. 31-44.

- Braga, A. A. & Davis, F. E. (2014) Implementing Science in Police Agencies: The Embedded Research Model. *Policing*, 8(4), pp. 294-306. <https://doi.org/10.1093/police/pau039>
- Bruno, F., Marullo, F. & Atzori, P. F. (1989) Le Scienze della Polizia, suppl. *Polizia Moderna*, n.2-3, pp. 1-12 (104).
- Buturac, K. & Solomun, D. (2013) Utemeljenost savremene policijske znanosti i njen doprinos policijskoj praksi. *Policija i sigurnost*, 22(1), str. 131-155.
- CEPOL (2007) *Perspectives of Police Science in Europe. Project on a European Approach to Police Science*. Budapest: CEPOL.
- Цветковић, В. (2018) Смисао и перспектива наука и/или студија безбедности, *Годишњак Факултета безбедности*, 1, стр. 11-28.
- Dianiška, G. & Šimovček, I. (1996) Constitution of Police-Security Science. In: *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*. Ljubljana: College of Police and Security Studies.
- Downes, M. (2004) *Reforma policije u Srbiji*. Beograd: OEBS.
- Feltes, T. (2001) Police Science - Is there a real need for?, *Police and Forensic Science at the Threshold of the 3rd Millennium*, Budapest, 7-8 December 2001.
- Gaćinović, R. (2015) Koreni i nastanak policije u modernoj državi, *NBP-Žurnal za kriminalistiku i pravo*, 20(1), str. 67-80. 10.5937/NBP1501067G
- Greene, J. R. (2012) *The Encyclopedia of Police Science: 2-volume set*. New York: Taylor & Francis Group.
- Greene, J. R. (2014) The Upside and Downside of the ‘Police Science’ Epistemic Community. *Policing*, 8(4), pp. 379-392. <https://doi.org/10.1093/police/pau043>
- UNESCO (1997) *ISCED International Standard Classification of Education*. Paris: UNESCO.
- Jang, J. Yunsik & Lim, Y. Bo. (2013) Harmonization among national cyber security and cybercrime response organizations: new challenges of cybercrime [Online]. Available at: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1308/1308.2362.pdf>
- Kekić, D. & Nikač, Ž. (2011) Uloga nauka odbrane u razvoju nauke o policiji u Srbiji. *Vojno delo*, 63(2), str. 347-354.
- Кешетовић, Ж. (2005) *Упоредни модели обуке и школовања полиције*. Београд: Виша школа унутрашњих послова.
- Кешетовић, Ж., Бановић, Б. & Радовић, И. (2017) Образовање и обука за безбедност пред новим изазовима, *Годишњак Факултета безбедности*, 1, стр. 95-110.
- Hanak, G. & Hofinger, V. (2005) *Police Science and Research in the European Union, Report*. Vienna: CEPOL Training and Research Committee in cooperation with Institute for the Sociology of Law and Criminology.

- Marković-Nedučin R. & Lazetić, P. (2002) *Evropski sistem prenosa bodova u visokom školstvu, vodič kroz ECTS*. Beograd: Alternativna akademska obrazovna mreža
- Милосављевић, Б. (1994) *Увод у полицијске науке*. Београд: ПА.
- Милосављевић, Б. (1997) *Наука о полицији*. Београд: Полицијска академија.
- Милошевић, М. & Мудрић, Р. (2000) *Реорганизација образовног система полиције Србије, идејни пројекат*. Београд: ВШУП.
- Милошевић, М. & Мудрић, Р. (2001) Полицијске науке и њихова структура. У: *Пројекат Реформа образовног система полиције*, (стр. 55-62). Београд: ВШУП.
- Milošević, M., Mudrić, R., Lipovac, K. & Kavran, D. (2005) *Strategija razvoja policijskog školstva Srbije*. Beograd: Ministarstvo unutrašnjih poslova R. Srbije -Viša škola unutrašnjih poslova.
- Milošević, M. (2005) *Definisanje matičnosti Fakulteta policijskih studija*. Beograd: Viša škola unutrašnjih poslova.
- Milošević, M., Mudrić, R., Kešetović, Ž. & Banović, B. (2006) *Položaj i razvoj policijskog školstva Srbije*. Beograd: VŠUP.
- Monk, R. (2001) *Izveštaj o radu policije u SRJ*. Beograd: OEBS.
- Nägel, C. & Vera, A. (2020) Police science as an emerging scientific discipline. *International Journal of Police Science and Management*, 22(4), pp. 242-252. <https://doi.org/10.1177/1461355720917413>
- Pagon, M. (1996) Policing in Central and Eastern Europe: The role and importance of cooperation, training, education and research. In: M. Pagon (Ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*. Ljubljana: College of Police and Security Studies.
- Pagon, M. (2000) Vloga in pomen izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja na področju policijske dejavnosti v okviru Pakta za stabilnost Jugovzhodno Evropo, *Varstvoslovje* 1/2000.
- Palidda, S. (2000) *Polizia Postmoderna-Etnografia del nuovo controllo sociale*. Milano: Giangiacomo Feltrinelli Editore.
- Porada, V., Erneker, J., Holcr, K. & Holomek, J. (2006) *Theoretical Foundations of Police Sciences*, Theory and Practice of Police Research in Europe Contributions and Presentations from CEPOL Police Research & Science Conferences 2003 – 2005, Bramshill / Vienna.
- Rajs, A. (1920) *Prilog za reorganizaciju policije*. Beograd: Izdavačka knjižarnica Gece Kona.
- Slejter, DŽ. (2001) *Izveštaj o proceni stanja ljudskih prava, etike i standarda policijskog funkcionisanja u Saveznoj Republici Jugoslaviji, Srbiji i Crnoj Gori*. Beograd: Savet Evrope.

- Шушњић, Ђ. (1999) *Методологија*. Београд: Чигоја штампа.
- Такар, Д. (2002) Osnovna pitanja policijskog obrazovanja i reforme školstva. U: *Zbornik radova sa okruglog stola Reforma policijskog školstva u Republici Srbiji*, Beograd, str. 389 – 395.
- Vera, A. (2015) *Organisation und Personalmanagement in der Polizei*. Frankfurt: Verlag für Polizeiwissenschaft.
- Umek, P. (2001) Raziskovanje v varstvoslovju u *Pomen in perspektive visokoškolskega izobraževanja na področju varnosti*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Weisburd, D. & Braga, A. A. (2006) Introduction: Understanding Police Innovation. In: D. Weisburd and A.A. Braga (Eds.) *Police Innovation: Contrasting Perspectives*, pp. 1-23. Cambridge: Cambridge University Press.
- Weisburd, D. & Neyroud, P. (2011) *Police Science: Toward a New Paradigm. New Perspectives in Policing*. Harvard Kennedy School, Program in Criminal Justice Policy and Management, National Institute of Justice.
- Erasmus Bureau. (1995) *European Credit Transfer System Users Guide*. Bruxelles: Erasmus Bureau.
- Joint Declaration on Harmonisation of the Architecture of the European Higher Education System (Sorbonne Declaration), Sorbonne, 1998.
- Odluka o jedinstvenom kodeksu šifara za unošenje i šifriranje podataka u evidencijama u oblasti rada (“Sl. list SRJ”, br. 9/98 i 25/2000, “Sl. list SCG”, br. 1/2003 - Ustavna povelja i “Sl. glasnik RS”, br. 15/2010 - dr. pravilnik i 56/2018 - dr. odluka).
- Magna Charta Universitatum, Bologna 1988.
- The European Higher Education Area (Bologna Declaration), Bologna, June 1999.
- OEBS. (2004). Strategija razvoja policijskog školstva. U: *Zbornik radova sa okruglog stola o reformi policijskog školstva decembr 2004*. Beograd: OEBS.
- Strategija razvoja sistema obuke i obrazovanja za potrebe policije /2005. MUP R. Srbije.
- Commission of the European Communities (2000) *Towards a European Research Area*, Brussels: Commission of the European Communities.
- Закон о Полицији (*Службени гласник РС*, бр.101/05).
- Закон о Високом школству (*Службени гласник РС*, бр. 20/05, 100/07).
- UNESCO (1998) *World Declaration on Higher Education*. Paris: UNESCO
- World Declaration on Science, Budapest, 1999.

Božidar Banović, PhD

Full professor

Faculty of Security Studies University of Belgrade

Đurica Amanović, PhD

University of Criminal Investigation and Police Studies of Belgrade

POLICE SCIENCES IN THE REPUBLIC OF SERBIA - SITUATION AND OBJECTIVES

The main goal of this paper is to analyze the basic determinants of police sciences and explore the possibility of their equal treatment with other sciences, based on the analysis of previous research and results in terms of establishing and developing police sciences as well as research and educational police practices. In addition, this paper should contribute to the integration of the knowledge developed so far in our country into the corpus of police sciences and their more efficient application in police education and everyday police work. The establishment of police sciences is imposed as a necessary precondition, as a special scientific field in the existing classification of scientific fields.

Keywords: *Police, science, education, classification of sciences*